

Noortje Oomen van BOERplay: 'De cijfers uit het Finse onderzoek bevestigen vooral wat we al wisten'

Wat Nederland kan leren van het Finse speelbeleid

‘Onze allergie voor schimmels komt voort uit een allergie tegen viezigheid’

Sinds Finland in 2008 een nationaal programma invoerde om kinderen vaker in contact te brengen met natuur, is het aantal jonge astmapatiënten drastisch gedaald. Zo nam het aantal kinderen dat met astmaproblemen op de eerste hulp belandde met 62 procent af. De impact van dat cijfer is moeilijk te missen. Maar wat zegt dit onderzoek over ons eigen speelbeleid? En wat kunnen wij leren van de Finnen? We vroegen het aan enkele experts.

Auteur: Fleur Dil

‘Iedereen weet allang dat buitenspelen goed is voor de gezondheid. Deze cijfers bevestigen vooral wat we al wisten’

Jaap de Wit*Hercules speeltoestellen***Arie van Rijssen***De Eijk Groep*

‘In een zandbak mogen best wat wormpjes zitten; daar hoeven we helemaal niet bang voor te zijn’

Nog een opvallend feit: vergroening van de buitenruimte bij kinderdagverblijven heeft al binnen een maand effect op het immuunsysteem van jonge kinderen. Meer contact met aarde stelt kinderen bloot aan schimmels, bacteriën en andere micro-organismen, wat de darmflora en afweer versterkt. De conclusie ligt dus voor de hand: meer groen zorgt voor gezondere kinderen.

Omkering van het probleem

Die vlieger gaat niet voor iedereen op, weet Elwin de Vink van Donker Groep: ‘Ik herinner me een merkwaardig gesprek van een paar jaar geleden. Een groep mensen wilde een wetsvoorstel indienen om bepaalde planten en bomen te verbieden op schoolpleinen, omdat ze overlast zouden geven. Ze vroegen mij of ik hieraan wilde meewerken.’ De reactie van De Vink laat zich raden. ‘Ik snap dat er oplossingen gezocht worden voor kinderen met hooikoorts of astma. Maar het weren van boom- en plantensoorten op schoolpleinen? Dan keren we het probleem toch volledig om?’

In plaats van de oorzaak aan te pakken wordt gekozen voor symptoombestrijding, vindt De Vink. ‘Daardoor daalt de tolerantie voor goede

bacteriën en schimmels alleen maar verder.’ En dat is zorgelijk. Want terwijl het aantal jonge astmapatiënten in Finland sinds 2008 afneemt, stijgt het juist in landen als Nederland. ‘Kinderen worden steeds vatbaarder voor ziektes,’ zegt De Vink. ‘Ik denk dat dat deels ook komt door onze overdreven hygiënische gewoontes. Daar zijn we echt in doorgeslagen.’

Viezigheid in de zandbak

Ook Jaap de Wit van Hercules Speeltoestellen ziet die trend. ‘Neem de zandbak. Die is al jaren verdwenen uit de openbare ruimte. Op schoolpleinen en bij kinderdagverblijven moeten ze tegenwoordig volledig worden afgedekt, zodat er vooral geen viezigheid in komt. Maar zo bouwen kinderen geen weerstand op. In een zandbak mogen best een paar wormpjes zitten; daar hoeven we echt niet bang voor te zijn.’

Onze allergie voor schimmels en bacteriën komt dus voort uit een toenemende allergie tegen viezigheid. En onbekend maakt vaak onbeminde, ziet De Vink. ‘We hebben nu op kinderdagverblijven te maken met een eerste generatie leidsters die zelf ook nauwelijks buitenspeelden. Die gaan kinderen daarin ook niet stimuleren.’ Terwijl juist die eerste jaren voor

kinderen het belangrijkst zijn. ‘In die fase wordt de eerste weerstand opgebouwd. Als je eenmaal een allergie hebt ontwikkeld, kom je daar ook niet zo makkelijk meer vanaf. Dat drukt ook weer op de zorg.’

Genuanceerd beeld

Tegelijkertijd is dit beeld veel genuanceerder, erkent De Vink. ‘Er zijn ook kinderdagverblijven waar kinderen gewoon in regenlaarzen en overalls de modder in duiken. Daar kiezen ouders bewust voor. Je ziet echt een tweedeling daarin.’ Ook Noortje Oomen van BOERplay herkent die verschillen. ‘Sommige scholen zijn hier heel actief mee bezig. Andere hebben wel de wil, maar missen het budget. Vergroenen kost nu eenmaal onderhoud, en dus geld.’

Arie van Rijssen van De Eijk Groep ziet met name positieve ontwikkelingen. ‘Ik kom nog uit de tijd dat school vooral draaide om leren. Nu is er veel meer ruimte voor buitenspeelen en werken met de handen. Dat is een goede ontwikkeling. Je ziet bij kinderen veel sneller waar hun kwaliteiten liggen als ze buiten aan het spelen zijn. En ze worden zich daar ook bewuster van.’

Speelaanleidingen

Het grootste knelpunt is echter dat het aantal buitenspelende kinderen al jaren dramatisch daalt. ‘De vraag is: hoe krijgen we ze weer naar buiten?’ zegt Oomen. ‘We moeten proberen die buitenruimte zo aantrekkelijk mogelijk te maken.’ Bij BOERplay doen ze dat door kinderen en ouders actief te betrekken bij het ontwerp van speelplekken. ‘We laten ze enquêtes invullen of moodboards maken. En we proberen plekken te ontwerpen met zo veel mogelijk speelwaarde voor alle kinderen, rekening houdend met verschillende speeltypes.’

Speeltoestellen zijn daarbij lang niet altijd het uitgangspunt, legt Oomen uit. ‘Je kunt kinderen ook uitdagen om met hun handen in de aarde te gaan, door een moestuin op het schoolplein aan te leggen. Voeg bloemenmengsels toe die je kunt zien groeien en plukken voor in de klas. En varieer met verschillende soorten groen.’ Ook De Wit ziet speeltoestellen veel meer als speelaanleiding. ‘Door die strategisch in te zetten, kun je kinderen sneller met natuur in contact brengen. Zo heeft Staatsbosbeheer allerlei plekken in het bos aangewezen als speelplek, met een paar trekkers, zoals een glijbaan of kabelbaan. Die glijbaan vinden kinderen tien minuten leuk, daarna gaan ze spelen in het bos. Dan heb je ook je doel bereikt.’

Bij BOERplay worden kinderen en ouders actief betrokken bij het ontwerp van speelplekken

‘Als je écht stappen wilt maken, dan begint het bij de autoriteiten. Zij moeten dit beleid dragen’

Rol van autoriteiten

De grootste uitdaging ligt volgens De Wit in de inrichting van de openbare ruimte. ‘Er wordt steeds meer bezuinigd op groenonderhoud. Gemeenten zijn redelijk terughoudend om groene speelplekken aan te leggen. Vergroenen vraagt om onderhoud, en dat staat steeds meer onder druk. Daar is echt de grootste winst te boeken.’

Instanties, zoals gemeenten, maar ook GGD's, hebben hier een belangrijke maatschappelijke taak in te vervullen. ‘De GGD is betrokken bij de

veiligheid en gezondheid op kinderopvanglocaties. Zij kunnen een belangrijke rol spelen in deze discussie,’ vindt De Wit. ‘Zij zijn de kennisinstituten. Wij hebben natuurlijk ook een visie, maar dat wordt al snel gezien als commercieel belang. Als je écht stappen wilt maken, dan begint het bij de autoriteiten. Zij moeten dit beleid dragen.’

Geen verrassing

Hoe spectaculair de Finse cijfers ook zijn, echt verrast zijn de experts niet over de conclusies. ‘Iedereen weet allang dat buitenspelen goed

is voor de gezondheid,’ zegt Oomen. ‘Deze cijfers bevestigen vooral wat we al wisten. Dat bewustzijn was er allang.’

Dat vinden ook Van Rijssen en De Vink. ‘Onze uitgangspunten waren al goed, maar zulke cijfers maken me wel blij. Nu kunnen we onze ervaringen ook echt onderbouwen en delen met de sector,’ zegt Van Rijssen. ‘Het verandert niets aan onze zienswijze,’ vult De Vink aan. ‘Maar het is wél waardevol dat deze cijfers er nu zijn. Met data kun je mensen veel beter overtuigen van de noodzaak om in groen te investeren.’

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!